

A Szociális Szakmai Szövetség hírlevele IX. évfolyam, 4. szám 2003. április

BEKÖSZÖNTŐ

Ugye mindannyiunknak furcsa ez a soványka „HÁLÓ”? Mi tagadás, a 8 oldalnyi terjedelemben még mi, szerkesztők se szoktunk hozzá. Sebaj! Már szerkesztőségi kemencénkben dagasztjuk a következő DUPLA számot! No de azért ez a 8 oldal se kutyá. Érdeemes végigbogarászni, hiszen témája az egyik legizgalmasabb „örökzöld” kérdés:

„Legyen-e a szociális munkásoknak szakmai KAMARÁ-ja, és ha igen miért nem?”

Egy biztos: nagyon közel vagyunk az **IGEN** kimondásához, és egyre pontosabban meg tudjuk határozni, hogy:

„Ki a szociális munkás?”

A Kamara koncepciójának első változatát a **HÁLÓ 2003. márciusi számában közöltük**. Az alábbi 8 oldalon a koncepció első fontosabb szakmai vitájának jegyzőkönyvből szemezgetünk. Reméljük, nem csak számunkra lebilincselő olvasmány. A vita résztvevői ugyanis nyíltan beszélnek arról, hogy a szociális munkások miért nem tartják szociális munkásnak a szociálpedagógusokat, miközben azok igencsak szociális munkásként határozzák meg magukat - igaz „pedagógiára specializálódott szociális munkás”-ként. S ez csak egyetlen dilemma a vitában érintettek közül.

(A vita szövegében szereplő oldalszámok a helyszínen megvitatott koncepció oldalszámait jelentik.)

A vita teljes anyaga megtekinthető a 3SZ honlapján.

A HÁLÓ szerkesztősége és a 3SZ minden megjegyzést (még a legrövidebbet is!) örömmel fogad, és lehetőség szerint igyekszik azokat közkinccsé tenni.

Címünk továbbra is:

Szociális Szakmai Szövetség
1094 Budapest Liliom u. 8.
Tel.: (1) 216-2866 és (1) 216-2867
Web: www.3sz.hu E-mail: halo@3sz.hu

Szakmai vita a SZOCIÁLIS MUNKÁSOK SZAKMAI KAMARÁJÁ-nak konceptiójáról

Gondolatok egy jegyzőkönyvből

Időpont: Budapest, 2003. április 17.
Helyszín: Magyar Kultúra Alapítvány Székháza, Budapest
Az eredeti jegyzőkönyvet készítette: Sógorka Ildikó

Szöllősi Gábor:

- A szociális terület szakmai konferenciáira gyakran hívják el valamelyik minisztérium illetékesét, hogy ugyan már mondja el, mi várható és mi az autentikus információ. A szociális terület jelenlegi szakmai szintjét jelzi, hogy fontosabb a főhatóság (jogszabályban kimondott) véleménye/irányvonala, és kevésbé fontos az, hogy mások (tudományos, szakmai, módszertani szempontból) mit tartanak fontosnak.
- A Kamara megalakításával az a célunk, hogy a szociális tevékenység szakmaszerűbb, hivatásszerűbb legyen. **A Kamara a szakma önkormányzóvá válását segíti.**
- Érveimet és kérdéseimet három téma köré csoportosítom:
  - (1) Mi a Kamara **jogi, szervezeti** értelemben?
  - (2) Mit jelent egy **hivatás társadalmi és szociológiai** értelemben (és ahhoz képest mit, a hivatás különböző **szervezetei**)?
  - (3) Melyek a **vitandó kérdések** egy Szociális Munkás Kamara létrehozásánál?
- (1) **Mi a Kamara, jogi, szervezeti értelemben?** A Kamarát, mint köztestületet, bár törvény hozza létre, megalakulása után már autonóm módon működik. Törvény hatalmazza fel „állami feladatok” elvégzésére, s kvázi-hatóságként, kvázi-igazgatási szervként működik. Nem igazi hatóság, mert a szakma tagjainak önkormányzó szerve, de amiről dönt, azokban a jól körülhatárolt kérdésekben már olyan, mint egy hatóság, ezért az állami, és a nem állami szféra közötti, ún. „félúton” lévő szervezetnek tekinthető. Mivel törvény hozza létre - ezért, ha bárki Kamarát akar létrehozni, akkor azokat kell meggyőznie, akik törvény előterjesztésére jogosultak. Igaz ugyan, hogy akár egyetlen országgyűlési képviselő is elég lenne ehhez, de mégiscsak megnyugtatóbb, ha egy minisztérium terjeszti azt elő, a Parlamentben. Most tehát

azon dolgozunk, hogy a szociális szakma rábírja a kormányzatot arra, hogy terjesszen elő egy törvényjavaslatot, hogy szülessen egy törvény, és annak alapján legyen egy újabb, szakmai Kamara.

- (2) **Mire való a Kamara?** Az emberben él egy illúzió, hogy az a legjobb, ha szabadon gyakorolhatja tevékenységét, ha nem korlátozza senki, ha hagyják szabadon dolgozni. Ilyen idilli állapot azonban nincsen. A munkahelyen, a főnökök korlátozzák beosztottaik tevékenységét. De milyen mértékig? Vajon úgy korlátozzák-e, hogy a hivatás művelője szakmailag még szalonképes marad-e, és úgy érzi-e, hogy nem sértették meg hivatástudatában? Lehet, hogy egy **munkáltató** nagyon **korlátoz** valakit. Elképzelhető, hogy egy szociális munkás olyan helyen dolgozik, ahol a főnök nem szociális munkás és még a lelkülete sem áll közel hozzá, hanem mondjuk, valamilyen más típusú intézménynek a vezetője, és a saját elképzeléseit rákényszeríti a szociális munkásra. Létezik ilyen az országban? Persze, hogy létezik. Tehát a szakember szabadságát nem mondhatjuk teljesnek, a munkáltató miatt. Tehát már a munkáltató és a dolgozó viszonyában sem mindegy, hogy egy hivatás tagjának mekkora a szabadsága.
- A települési önkormányzatokban kitüntetett szerepben lévő **jegyzők** bőséggel beleszólnak a kiszolgáltatott helyzetben lévő szociális szakemberek dolgába. Minél kisebb településre megyünk, annál inkább előfordulhat ez. Minél nagyobb a település, és azon belül az adott intézmény, annál nagyobb a **szakma önvédelme** a közigazgatás esetleges hatalmaskodásaival szemben.
  - A **kormányzat** számos esetben (jogalkotóként) kitalál tevékenységeket, munkaköröket, amelyek a szakmában korábban nem léteztek, s jogszabályalkotói felhatalmazásával élve megmondja, hogy szakmailag mit, hogyan kell csinálni. Ilyen pl. a gyermekjóléti szolgáltatásnál a család gondozás, a család gondozó tevékenységi kör. Mit is kell neki tennie? A jogszabály azt mondja, hogy „családot kell gondoznia”, de hogy ez mit jelent, és milyen szakember végezze, arról már nem rendelkezik. S vajon attól, hogy a minisztériumban valaki beírta a rendeletbe, szakmává vált-e a „család gondozás”? Tehát a szociális szakember szakmai szabadsága sosem teljes. Kérdés, hogy ki, milyen mértékű **kontrollt** gyakorolhatson a szakma felett?
  - A feltörekvő, tekintélyes szakmák jellegzetes követelése, hogy hivatásnak ismerjék el őket. Ez egy **alku a társadalommal**: mi a hivatás tagjai vállaljuk, hogy megszerveződünk; vállaljuk, hogy bizonyos mértékű garanciát vállalunk tagjaink működéséért, szakmai minőséget biztosítunk, bizonyos védelmet nyújtunk a kívüllagnak; cserébe a külső szereplők (a munkáltató, az önkormányzat, a kormányzat, stb.), kevesebb dologba szólhat bele. Azt kérjük, hogy ezt és ezt a jogkört bizzák ránk, és ne szóljanak bele olyan mélyen a dolgainkba. Nagyjából erről szól egy szakmai Kamara. Jó ez nekünk, vagy rossz? **A kamarává alakulás folyamata egy szakma hivatássá válásának része.** Ha nem dolgozunk rajta eleget, ha rábizzuk a közigazgatásra, hogy olyan szakma vagyunk, amit a közigazgatás tetszőlegesen szabályoz, akkor kevesebbre számíthatunk. Ha többet tudunk magunknak ki-harcolni, akkor pedig valamivel többre.

- (3) Kiemelnék néhány, a Kamara alakításával kapcsolatban megvitatandó **kérdést**. A Kamarának csak természetes személyek lehetnek a tagjai, tehát nem intézmények, egyesületek, hanem emberek. S miután a Kamara felelősséget vállal a tagjaiért, s ezért fontos, hogy ki a tagja és ki nem a tagja. Aki belül van, annak egyrészt érdekvédelmet nyújt, másrészt a szakma nevében kontrollálja is őt, hogy nem követi el a szakma szempontjából helytelennek minősített lépéseket, ezért tehát az egyik legnagyobb problémánk, hogy hol a határ a tagságot illetően?
- Sem a Szociális Szakmai Szövetség, sem a Kamara ötletét velem együtt elindító **Hivatásfejlesztő Bizottság** hajdani tagjai nem húzták meg sosem azt a határt, hogy mi az a „**szociális szakma**”, amire vonatkozzon a Kamara. Ha minél több embert inkorporálni akarunk egy mozgalomba vagy tevékenységbe, akkor az a jó, ha nem zárjuk le a határokat, és azt mondjuk, hogy: „Gyertek minél többen, azonosuljatok a közös céljainkkal!”. Vannak azonban más típusú helyzetek - a Kamara-alapítás ilyen -, amikor **meg kell húzni a határokat**.
  - Miért kell meghúzni? Mert ha nem tudjuk, hogy kire vonatkoznak a Kamara szabályai, akkor nem tudjuk, hogy kiért vállalunk felelősséget. Ha mindaz tagja lehetne a Kamarának, aki csak akar, és az is végezhetne szociális munkát, aki nem tagja a Kamarának, akkor ez egy olyan kettős helyzetet teremtene, hogy egyrészt a hozzánk tartozók számára a Kamara minőségi követelményeket állítana, miközben az, aki nem lépne be, szakmai téren nyugodtan tehetne „bármit”, bármilyen minőségben, és nem lehetne a társadalom felé az ő szakmai minőségét garantálni. Ezért a Kamara minőségi garanciája csak az ahhoz önként csatlakozókra vonatkozhat. Szakmai Kamarát csak úgy hoz létre törvény, ha egyértelmű, hogy kikre terjed ki. Töprengjünk el ezen, közösen!
  - A Kamarává válás olyan aktus, ami a tekintélyes szakemberektől ered annak érdekében, hogy társadalmilag még tekintélyesebbé tegyék magukat, azaz hogy el tudják ismertetni a kormányzattal, a törvényhozókkal és általában a társadalommal, hogy ők már egy eléggé **tekintélyes** szakma reprezentánsai. Ma a szociális területnek még nem mindegyik része képes erre. Általában csak diplomás tevékenységeket lehet eljuttatni odáig, hogy elismertessék magukat, hogy ők elég tekintélyesek ahhoz, hogy kamarát létrehozassanak. De még a diplomások közül sem mindenkit. Dolgoznunk kell a javaslatunkon, és el kell jutnunk odáig, hogy elég tekintélyesnek fogadjanak el bennünket.
  - A szociális területen dolgozók, különböző szempontok szerint csoportosíthatók, sokan közülük **önkéntesként** vesznek részt a szociális tevékenységben. Most nem róluk van szó.
  - Vannak, akiknek **nem felsőfokú szakmai végzettségük** van, és kiváló, nagyon fontos szociális tevékenységeket végeznek - például gondozóként. Bármennyire remek, amit csinálnak, és bármennyire szakmasodott is a gondozás, én nem látom esélyét annak, hogy a nem felsőfokú tevékenységet a Kamarába be lehessen vinni. Nem azért, mintha ők nem lennének nagyszerű szociális szakemberek a saját területükön, hanem azért, mert a társadalom előtt nem nagyon lehet elismertetni, hogy az amit ők tesznek, az **hivatás**, és erre egy Kamara hozható létre.

- A **diplomásokon** belül viszonylag könnyű a helyzet. A szociális intézményekben tevékenykedő orvosok, gyógyszerészek stb., akik a saját szakmájuk szerinti munkát végzik - a mi tervezett Kamaránk szempontjából - nem érdekesek.
  - Akikről gondolkodnunk kell, az a valamilyen **egyéb diplomával** bíró, szociális tevékenységet folytatók köre. Minden új szabály megalkotásánál tisztességesnek és ügyesnek is kell lenni, mert a már pályán lévőköt meg kell védeni, őket be kell emelni a Kamarába. Az angolok ezt a jelenséget „grandparenting”-nek hívják, magyarra „**nagypapa szabály**”-ként fordíthatjuk. Nem szabad úgy létrehozni a szakmai Kamarát, hogy a pályán lévők derékhatát kizárjuk belőle.
  - Egyrészt azt kellene meghatároznunk, hogy **mi** az a tevékenység, amiről most szó van, másrészt azt, hogy **kiket** engedjen be a jogszabály ezekbe a tevékenységekbe. Tehát a tevékenység felől érdemes elindulnunk. És itt igen nehéz dolgunk van, mert **a szociális munka**, a szociális munkás tevékenység **nincs elég jól definiálva** ma Magyarországon. Ha most felírnánk egy papírra, hogy „*szociális munkás tevékenységet csak az végezhet, aki...*”, akkor bizony egy elég üres definíciót kapnánk. Tehát azon kell gondolkodnunk, hogy **mely tevékenység legyen az, amelyet csak kamarai minőségben lehessen végezni**. S ha ezt a tevékenységet sikerül körülrajzolnunk, akkor azt is meg kell mondanunk, hogy azt **ki végezheti?**
  - Néhány esetben egészen könnyűnek tűnik a válasz, mert elég logikusnak tűnik az, hogy a szociális **felsőfokú alapképzésekben** erre képeznek.
  - De itt is lehet izgalmas kérdéseket feltenni. Például a **szociális szervezők** azt állítják, hogy az ő diplomájuk kellően szociális, csak nem olyan széles körű, mint amilyen később lett az újabb típusú képzés, ezért kérik az elismertetésüket. A **szociálpedagógusok** és a szociális munkások között mindig is tisztázatlan volt a szakmai határ. Kérdés tehát, hogy a szociálpedagógusok hogyan minősüljenek?
  - További kérdés a sokféle **egyéb diplomájú**, de szociális munkás tevékenységet végzők köre. Vajon mi jogosíthat fel valakit arra, hogy szociális munkást végezzen? No és mi a helyzet azokkal, akik különféle **vizsgákat** is letesznek annak érdekében, hogy a szakmához tartozzanak? Bizonyos vagyok benne, hogy egy Kamara-alapításnál a végleteket nem szabad megjátszani. Nem szabad azt mondani, hogy bárki, aki szociális munkát akar végezni az a Kamara tagja lehet, és szociális munkát végezhet, mert ebben az esetben egy jogalkotó sem fogja elhinni nekünk, hogy a szociális munka is hivatás. Amíg a szociális tevékenységet lehet akár népművelői, akár kertészmérnöki vagy egyéb diplomával is végezni, addig nem fogják igazi hivatásnak elfogadni.
  - Azt a végletet sem tartanám helyesnek, ha valaki azt mondaná, hogy csakis szociális munkás diplomával rendelkező lehessen a Kamara tagja, és így végezhesse ezt a tevékenységet, mert ez a mai magyar **realitásnak** ugyancsak nem felel meg. Ha valaki azt mondja, hogy 2030-tól csak felsőfokú szociális alapvégzettséggel lehessen a tagja, léphessen be új belépőként a Szociális Munkás Kamarába, akkor ezt én messzemenően támogatom, de egészen friss alapítás idejére ez nem lenne nagyon jó ötlet.
- A következő kérdés az, hogy milyen jogköröket követeljen magának a Kamara? **Milyen közfeladatokat** vállaljunk át a közigazgatástól?
- Újvári Róbert** (Esély Családsegítő Szolgálat, Bp., VII. ker.):
- A „Szociális Munkás Kamara” a szociális munkásoknak szóljon. Ha másokat is bevennénk, akkor a „Szociális **Felsőfokú** Végzettségű Szakemberek Kamaráját” hozzuk létre.
- Németh László** (szociális munkás):
- A hivatás meghatározásánál (3.old.) ne szerepeljen a „kliensek feletti **hatalom**”.
  - Nem szerencsés megfogalmazás (5.old.) „az igénybe vevő **kiszolgáltatót** helyzetben van a szociális munkással szemben”, mert ha a szociális munkás magas szintű ismereteket, speciális készségeket birtokol, ebből még nem következik az, hogy az igénybevevő kiszolgáltatót helyzetben van, és hogy az igénybevevő nem képes megítélni a szolgáltatás minőségét - ismereteinek hiánya, függő helyzete miatt. Tőlünk is függ, hogy a klienseket milyen helyzetbe hozzuk.
  - Elég szomorú lenne (6.old.), ha a munkahelyi vezetők nem tudnák a szakmai **garanciákat** biztosítani. A közigazgatási hivatalok és a módszertani intézmények - intézménytípustól függően - évente, kétfévente vizsgálják a szakmai munkát. Érdemes lenne e vizsgálatok tapasztalatait elemezni, és akkor annak megfelelően ezt a bekezdést újra gondolni.
  - Történt-e egyeztetés e kérdésben a Szociális Szakmai Szövetség **Etikai** Munkacsoportjával?
  - (6.old./4.bek.) Szakirányú végzettségnél külön eljárásban kellene vizsgálni, hogy milyen képesítések fogadhatóak el. Nyíltan kellene beszélni arról, hogy bár úgy tűnik, hogy a **szociálpedagógus** képzések képesítési követelményei megfelelnek a szociális szakma elvárásainak, ám az akkreditációs eljárásba szociális szakembereket egyáltalán nem vonnak be - szerintem pont azért, hogy ez ne derüljön ki. Ezért javaslom, hogy a képzések akkreditációjában vegyen részt szociális munkás, és ha a képzés megfelel a szociális képzési követelményeknek (tehát a konkrét oktatásban ezek a tartalmak benne vannak), akkor természetesen elismerhető a szociálpedagógus képzettség.
  - Mi történjen azokkal a szolgáltatókkal, akik **középfokú** végzettséggel dolgoznak szociális intézményekben - és számukra ez a jogszabályi előírás. Így pl. a házi gondozók a Kamarán belülre vagy kívülre kerüljenek-e? Érdemes a szakmai arányokat megnézni, hogy az idősgondozás az egész szociális ellátásban milyen arányú.
  - (7.old./2.bek.) A Kamara feladatai közé kerüljön be a „továbbá a szociális alapképzések képzési tartalmainak fejlesztése” kitétel. Tehát a Kamara vállaljon szerepet a **képzési tartalmak fejlesztésében és kontrolljában**. A Kamara akkor tud részt venni a szociális munkát igénylő közösségi feladatok meghatározásában, a szolgáltatások és az intézmények fejlesztésében, ha bele tud szólni abba, hogy milyen képzettséggel és milyen képzési tartalmak alapján fogják a tagjai a szakmai tevékenységeket végezni.
  - (8.old.) A jogok közé, a „c.” pont helyére kerüljön be, hogy „véleményezi a szociális alapképzések képesítési követelményeit”, és akkor jönne a korábbi „c.” pont „d.” pontként, és egy „e.” pont beszúrását is javaslom, hogy „meghatározza

a szociális munkás tevékenység **minőségbiztosítási** rendszerét és ezen belül a szociális munka **szupervíziójának** feltételeit”. Fontosnak tartom, hogy a **szupervízió** is nevesítve legyen, és a Kamarához kötve határozódjon meg, hogy mikor fogadható el egy szupervízió a szociális munka szupervíziójaként.

- (9.old.) Ne korlátozza felsorolás a kamarai tagsági viszonyt, hanem inkább az lehessen tag, aki „Magyarország területén szociális munkás tevékenységet folytat vagy folytatni kíván, a jogszabályokban meghatározott szociális munkakörök valamelyikében”.

Szöllősi Gábor:

- A javaslat a „**Szociális Munkások Kamarájá**”-ról szól, tehát nem a „szociális ágazat” kamarájáról, vagy nem a „szociális szakemberek” kamarájáról, és ez nem csak játék a szavakkal. Egy egész ágazatra nem hoznak létre kamarát. Tökéletesen reménytelen próbálkozás lenne a különböző szintű és presztízsű szociális tevékenységek közül mindet, egyszerűen bevinni a Kamarába. Külföldön sincs példa erre, Magyarországon sincsenek ágazati jellegű kamarák (mint ahogy nincs pl. „a közlekedési ágazat minden dolgozója” számára). Határozottan azt javaslom, hogy **csak a felsőfokú végzettségűekben** gondolkozzunk, és ott is csupán **egyetlen szakmát** jelöljünk meg. Az pedig, hogy mi a szociális munka, és ki végezhesse, az legyen további disputa tárgya.
- A kliensek feletti hatalom kérdésével kapcsolatban, a hivatás definíciójánál, a külföldi hivatás-definíciókat vettem át. Van olyan tevékenységek, ahol a hivatás gyakorlójának meglehetősen nagy befolyása van az igénybevevőre. Az igénybevevő csak mérsékelten kontrollálja azt, hogy amit vele csinálnak az jó vagy sem. Vannak szakmák, amelyekben ez közismert és nyilvánvaló. Lehet vitatkozni azon, hogy ez a szociális munkára mennyire igaz. Pl. a pszichoterapeuta igen nagy hatalmat tud gyakorolni a terápiában részt vevő felett, és a terápiában részt vevő nem feltétlenül van abban a helyzetben, hogy kontrollálni tudja őt. Az orvosok klasszikusan az a kör, akik **tudástöbblettel** bírnak, hiszen úgy van kialakítva az a helyzet, amelyben az orvos és a beteg részt vesz, hogy az orvos meglehetősen nagy mértékben uralhassa a helyzetet. Azzal egyetértek, hogy a szociális munkásnak korlátoznia kell saját magát, de mégiscsak a szociális munkás a mestere annak a helyzetnek, ami a másíknak problémát jelent. A szociális munkás helyzeténél fogva tudástöbblettel bír, jelentős befolyást tud gyakorolni a másíkra, akivel nem pontosan ugyanolyan partneri viszonyban vannak, mint én a kenyérboltban az eladó kisasszonnyal és ez a **kiszolgáltatottság**, illetve egy **többlethatalom**, lehet az egyik érv ahhoz, hogy az államnak megmagyarázzuk a hivatást.
- Mennyire tarthatóak be a szakmai és etikai elvárások? Jelenleg az etikai kódex betartása csak korlátozottan lehetséges, mert azt egy társadalmi szervezet állította elő. A „jók” alávetik magukat a szervezeti döntéseknek, és őket szabályozza a kódex, akik pedig nem vetik alá magukat, azokat nem. Ha a kamarai tagság kötelező lesz, akkor a Kamarát felhatalmazza egy törvény arra, hogy etikai szabályokat alkosson, és elbírálja azok megsértését. Akkor már **kemények és hatékonyak lesznek az etikai szabályok**. Ma sokkal inkább az érintettek bölcs belátásán alapul, hogy valaki betartja-e, hiszen

nincs rendszerbe állítva. Az egyéb szakmai szabályoknál is ez a helyzet. Nem állítom, hogy ne léteznének a közigazgatási szerveknél hatáskörök a szakmai ellenőrzésekre, de azt mondom, hogy amit ők tesznek, arra nincs szakmai garancia. Nem is lenne jó, ha szakmai kérdésekben a végső szót pl. mindig a fenntartó mondaná ki. Egy hivatás szempontjából jobb, hogy ha a hivatás tagjai állnak össze valamilyen szakmai bizottsággá, mint hogy a közigazgatás döntse el, hogy jól dolgozik-e a szakma vagy sem.

- Nincs realitása annak, hogy a **középfokú** végzettségűekre is kiterjedjen a Kamara.
- Érdekes és reális viszont az a felvetés, hogy a Kamara hatóköre terjedjen ki a Kamara által érintett területeken zajló **képzésekre** is. Reális, hogy a Kamara vegyen részt a **minőségbiztosítás** és a **szupervízió** szabályainak megalkotásában.
- Kényelmes lenne a „jogszabályokban meghatározott **munkakörök**”-re hivatkozni a kamarai tagság meghatározásánál, de ez azért nem lenne jó, mert így a mindenkori minisztériumok aktuális rendelkezéseinek lenne függvénye a Kamara. Ekkor a fark csóválná a kutyát. Azt, hogy ki és milyen munkakörökben dolgozhat, ma - és várhatóan a közeljövőben is - minisztérium szintű rendelet határozza meg. Viszont a Kamara megalakulása után már csak a Kamara tagjai dolgozhatnak szociális munkás munkakörökben.

Németh László:

- (10.old.) A szociális munkás kerülhet fegyelmi büntetéssel fenyegetett helyzetbe épp azért, mert a szociális szakma alapelveit képviseli és ez nem tetszik a vezetőjének.

Szöllősi Gábor:

- A Kamara pont arra való, hogy számos kérdést a Kamarához tartozó szakmai, etikai döntési jogkörbe tartozónak nyilvánítsunk, s nem pedig belső, munkahelyi kérdésnek. Én Kamara nélkül is jobban bízom a kollégák szakmai-etikai értékítéletében, mint egy munkahelyen vagy önkormányzatnál összeállított fegyelmi bizottságban. Pont erre megy ki a játék.

Komár Mária (Pesterzsébeti Gondozási Központ, szociális szervező és szociálpolitikus; a 3SZ Hivatásfejlesztő Munkacsoportjának tagja):

- Engem az zavar, hogy nem tudunk különbséget tenni a szociális munka mint **tevékenység** és a szociális munkás mint **képzettség**, képesítés között. A szociális munkás diploma védelme érdekében az lenne a jó, ha a Szociális Munkások Kamarájában csak az lenne tag, aki szociális munkás diplomával rendelkezik. S bár valóban ez lenne a legtisztább, ma még nem ezt éljük, s ezért én egyetértek azzal, hogy külön eljárás keretében vizsgáljuk meg azt, hogy milyen diplomával rendelkező szakemberek kerüljenek be a Kamarába. Ezt a vitát le kellene folytatni, mert ha nem tesszük, akkor bizonyos emberek majd nem akarnak belépni a kamarába, mások meg minden áron be akarnak majd oda kerülni.
- A házi segítségnyújtás problémáját azáltal lehetne áthidalni, hogy a házi gondozókat **vezető** szakembernek felsőfokú képesítése van. Egy miniszteri rendelet követeztében, 2000-ig nem volt lehetséges, hogy az idősellátásban és a területi ellátásban **beosztottként** is dolgozhasson felsőfokú képesítésű szakember. A 2000-es rendeletben, már heti négy órában

lehet foglalkoztatni felsőfokú képzettségű szakembert. (A bölcsődei gondozók is ugyanilyen cipőben járnak. Érdeemes lenne a szakmáknak odafigyelniük egymás bajára.)

- Bár én is eljutattam a minisztériumba az ez irányú szakmai anyagot, amit a kollégákkal együtt dolgoztunk ki, de lehet, hogy jobb lenne, ha a Kamara harcolna egy ilyen ügyért, no és az sem biztos, hogy jogszabállyal kellene ezt a kérdést rendezni.

Szöllősi Gábor:

- Jobb lenne szociális munkásként elfogadni az említett kollégákat, és ha létrejönne a Kamara, akkor kamarai tagsághoz kötném a tevékenységüket.

Dr. Adorján Ernőné (Budapesti Módszertani Szociális Központ, szociális munkás):

- 1979-ben szociális szervezőként végeztem a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán, mivel akkor csak ez a szak létezett a képzésben, tehát '79-ben **nem lehettem szociális munkás**, csak szociális szervező. Utána '95-ben elvégeztem a szociális munkás **terreptanár** szakot is. A szociális munkás képzésben nagyon rossz az, hogy mindenki képezhet szociális munkást, még a nem akkreditált intézmények is (pl. szociális gondozókat képezhet szinte bármely kft.). Először is tiszta vizet kellene önteni a pohárba, hogy a megfelelő helyeken, megfelelő szakemberek, megfelelőbben oktassanak, és akkor rend lesz, és akkor lehet majd beszélni arról, hogy csináljunk Kamarát.

Szöllősi Gábor:

- Ne várjuk meg, amíg a „**tökéletes**” szociális képzések kialakulnak! Hátha sokáig kellene várni...

Újvári Róbert:

- A Kamara elindulása lehetne a „nulla pont”. Ha nem nyitunk **tiszta lapot**, akkor ugyanúgy megmarad a szakmai katyvasz, a szétszórtság, a meghatározatlanság, és soha nem lesz igazán szakma a szociális munkából. Ezért a Kamara tagjai tényleg szociális munkások legyenek, kivéve azokat, akiket a szakma - a szakmai múltjuk miatt - elismer. Ezt viszont körül lehet írni, meg lehet határozni.
- Vajon nem a szociálpedagógusok akarják-e létrehozni a Kamarát azért, hogy ők is - a Kamara tagjaiként - szociális munkásnak minősülhessenek? (Tudok pl. olyan szervezetről, amely szociális munkás kitüntetésekkel adott, nem szociális munkás végzettségű embereknek.)

Szöllősi Gábor:

- A Kamara alapítása valóban „nulla pont”, vízváltó, mert attól kezdve a feltételek már nem pont ugyanolyanok, mint annakelőtte. Hogy ki férhet bele „ősi jogon”, az persze kérdés. Hogy utána mennyire szigorúak a belépés feltételei, arról is beszélni kell.
- Kik akarják a Kamarát megalapítani? Most a Szociális Szakmai Szövetség. Én inkább úgy látom, hogy dominánsabb a szociálpolitikusok jelenléte a Kamara ügyét mozgatók között.

Újvári Róbert:

- Ki fog **dönteni** a kamarai javaslatot illetően?

Szöllősi Gábor:

- A Kamarát az Országgyűlés alapítja. A kamarai törvénytervezetet a Minisztérium terjeszti elő. A Minisztérium olyan

törvénytervezetet terjeszt elő, amilyent ki tud préselni belőle a törvényt szorgalmazó szervezet. Ez a szervezet jelen esetben a 3SZ. Magyarán: az itteni és más szakmai megbeszélések tartalmát a 3SZ értékelni és *átértékelni* fogja és ennek megfelelően nekilátni a **sokfordulós** tárgyalásoknak.

Újvári Róbert:

- A 3SZ-szel szemben nekem fenntartásaim vannak, mert a 3SZ nem fedi le a szakma egészét annak ellenére, hogy a 3SZ egy ernyőszervezet. Bizonyos szakmai szövetségeket viszont kifejezetten **kizár** a 3SZ.

Szöllősi Gábor:

- Egy Kamara viszont az egész szakmára vonatkozóan állapít meg szabályokat. A 3SZ, mint társadalmi alapítású szervezet soha nem vindikálta magának azt a jogkört, hogy az egész szakma nevében járjon el.

Újvári Róbert:

- De ha a nem teljes szakmai egyeztetéssel bíró 3SZ javaslatának megfelelően fogadja el a Parlament a Kamarát, és az létrejön, akkor attól kezdve a Kamara olyanokra nézve is kötelezővé tesz dolgokat, akik részt sem vehettek a kialakításában.

Szöllősi Gábor:

- Ha egy minisztérium tényleg elkezdi dolgozni egy kamarai törvénytervezeten, akkor a **saját egyeztetési rendjében** egyeztetnie kell a társadalmi szervezetekkel, de az már nem a mi feladatunk, hanem az övék.

Tánczos Éva (Esély Családsegítő Szolgálat):

- Vajon a szociális szakma jelenlegi felállásában gondolkodjunk-e, vagy inkább egy elképzelt jövőről beszéljünk? Azért nehéz a helyzetünk, mert még nem végeztük el a szociális munkás tevékenységek precíz és pontos **felsorolását**. Így tehát még nincs biztos fogódzónk. Nincs az égvilágon semmi olyan, ami egységes és közös lenne, mert sem a képesítési eljárások, sem a képzettségek területén, sem a létező, megnevezett munkakörök szempontjából nem találhatunk ilyent. Ennek kellene sürgősen nekiállni, különböző munkacsoportokban, és ha már vannak listák, akkor arról beszélgetni, vitatkozni, hogy hol húzzuk meg a határokat.

Dr. Adorján Ernőné:

- Nem okoz-e feszültséget, hogy a szabályok a kamarai tagokra kötelezőek, és a nem tagokra pedig nem? Szakmai tevékenységet csak kamarai tagként lehet majd végezni?

Szöllősi Gábor:

- Ha valamilyen tevékenységre létrejön egy Kamara, azt csak kamarai tagként lehet végezni. Ezért nélkülözhetetlen minden Kamara-alapításnál annak meghatározása, hogy mely tevékenységre vonatkozik és melyre nem, illetve ki végezheti az adott tevékenységet, és ki nem.
- Így nem jöhet létre olyan **ellentmondás**, hogy az egyik szakember a szigorú kamarai szabályoknak, a továbbképzési előírásoknak és szakmai szabályoknak alávetve végzi a munkáját, míg a másik szakember kamarai tagság nélkül, képesítési feltételek nélkül ugyanazt végezhesse. Ezt egyszerűen nem lehet megengedni. A Kamara pont arra szolgál, hogy aki az általunk körülhatárolt tevékenységen belül van, az épp olyan etikai és szakmai szabályokkal sanyargassa magát, mint mi többiek, és ne dolgozhasson kétféle feltételrendszerben,

ugyanazon a területen. Tehát nem! Ez elvi okokból nem lehetséges a Kamara működése estén.

Dr. Adorján Ernőné:

- Vajon mi lesz a más szakmából érkezett, de ténylegesen szociális tevékenységet végzőkkel? Vajon terem-e **munkanélküliséget** a Kamara?

Szöllősi Gábor:

- Semmilyen szigorítást nem lehet úgy megcsinálni, hogy azzal a már pályán lévőköt tönkre tegyük. Nem állíthatjuk elő azt a helyzetet, hogy a Kamara megalapításától kezdve az intézményekből sorra elbocsássák a nem kamarai tagokat. Ezen az áron nem mehetünk át az egyik állapotból a másikba. A Kamara abban jelenthet „nulla pont”-ot, ahogy a pályára **újonnan belépőknek** előírja a játékszabályokat. Hogy a **szakmától idegen diplomák birtokosai ne áramolhassanak** be korlátozás nélkül.
- Fontosabb kérdés, hogy ne csak Budapest nézőpontjából lássunk mindent, hiszen itt könnyű szociális szakembereket találni, ide még vidékről is jönnek fel. De Szabolcsban azt mondanák, hogy: „*Mit akarnak maguk, amikor a kiskvárosok kis intézményeibe egyáltalában nem kapunk szakembert!*” Csak a reális kereteik között lehet a szigorításokat végrehajtani.

Sós Kinga (szociális munkás, szociálpolitikus hallgató):

- Én ugyan nem állok oda a műtőasztalhoz műteni, de nagyon sok olyan segítő munkát végző ember van a pályán, akinek köze sincs a szakmához, és hibát hibára halmoz! A gyakorlatból tudom: ezeknek az embereknek nincs helyük egy ilyen Szakmai Kamarában, miközben a végzett szociális munkás se vidéken, se Pesten nem kap **állást**, mert a családsegítők és gyermekjóléti szolgálatok nem szakemberekkel vannak feltöltve.

Inceffy Zsuzsanna (Ócsa, Családsegítő Szolgálat):

- Végzett szociális munkás **falura** nem jön le. Ez a mai magyar valóság.
- Sok önkormányzat létrehozta a törvény által kötelezővé tett gyermekjóléti szolgálatát egy nyugdíjas óvónénivel, és ennek rájuk nézve soha semmilyen jogi következménye nem volt. Én ezért vagyok a Kamara megalakítása mellett. Akik eddig a pályán, nem szociális munkás végzettséggel dolgoznak, azok tegyék le a **szakvizsgát**. Ma a kistélepeleéseken nincsenek meg a minőségi szociális munka végzésének feltételei.

Szöllősi Gábor:

- A szociális munkás szakma itt csinálódik a szemünk láttára, ma Magyarországon. Mindannyian benne vagyunk ebben a folyamatban, könyékig. Lépésről lépésre **srófolódik** az, hogy szakmai igények fogalmazódnak meg a szociális tevékenységet végzőkkel szemben. A srófnak egyik tekintélyes eszköze lehetne a Kamara. A **szakvizsga**-rendszer is eleme annak a présnek, amely a szociális szakemberré válás irányába kényszeríti a területen dolgozókat. A **továbbképzések** is ilyen eszközök. Használjuk ki a Kamarát egy jelentős szigorító lépés megtételére.

Bakos Krisztina (Nagykőrösi Gyermekjóléti Szolgálat):

- Eddig gondolkodtam, hogy szóljak vagy ne szóljak, mert hogy nem tudom, hogy a fejemet leharapják-e vagy sem azért, mert én **szociálpedagógus** vagyok, de ettől még én is szakembernek tartom magam. A Jászberényi Tanítóképző

Főiskolán olyan szellemben oktattak bennünket, hogy **ne tekintsük magunkat szociális munkásoknak**. Én nem is akarom magam szociális munkásnak feltüntetni, mert nem vagyok az. Inkább az ifjúság-, család- és gyermekvédelemmel foglalkozó **speciális** szociális szakember. Nem is akarok sem az idősellátásban, sem más ellátásban dolgozni, csak a gyermek-, ifjúság-, családvédelemmel szeretnék foglalkozni. Csak azt szeretném végezni, amit tanultam. Tehát, én úgy gondolom, most védem itt a mundér becsületét, a szociálpedagógusokat is fel lehetne venni a kamarai tagságba, csak meg kellene határozni, hogy milyen feladatokat végezhetnek.

Szöllősi Gábor:

- Nem mi és nem most fogjuk eldönteni ezt a kérdést. Az igazi határ az az, hogy a szociálpedagógus végzettségű szakember, „szociális szakember”-ként, vagy pedig „segítő munkát végző szociális szakember”-ként határozza-e meg magát, vagy valami másként. A szociálpedagógus képzések is nagyon különbözőek. A szociális szakma hosszú ideje azt kifogásolja, hogy a magyar szociálpedagógiában még nem dőlt el, hogy szociális szakemberek óhajtanak-e lenni vagy sem. Az ilyen intézményben tanulók nem deklarálják egyértelműen magukról, hogy szociális szakembereknek tartják magukat. Specializált szociális szakember pedig bárki lehet. Ha ez eldől valamilyen irányba, akkor menten könnyebb lesz. Eldől?

Egerszegi Sándor:

- A szociálpedagógus úgy definiálja magát, hogy ő **pedagógia-ára specializálódott szociális munkás**. A szociális munkás sem biztos, hogy mindenre jó, nem biztos, hogy pl. az idősök otthonaiba jó. Az eddigi megszólalásokat én úgy éreztem, hogy a mennyország csak a szociális munkásoké, és itt inkább az elnevezéseken lovagolunk. A kérdés szerintem eldőlt, mert például az esztergomi szociálpedagógus képzés nagyon jó, és ott szociális munkásoknak tartják magukat, és Jászberényben is és Egerben is. A **szakma, a szociálpedagógia** szeretne a Kamarának a tagja lenni, és lesz is, mert már nem lehet ennyi embert kizárni.

Szöllősi Gábor:

- Azokat az intézményeket említetted, amelyekről közismert, hogy mentalitásukban közelebb esnek a szociális szakemberséghez, azokat viszont nem, amelyekről úgy tudja az ember, hogy kevésbé óhajtanak szociális szakembereket képezni.

Újvári Róbert:

- Bizonyos intézmények csak **financiális** okok miatt indítanak szociálpedagógus képzést. Győrben levelezőn indítottak két-háromszáz fős képzést, és a közlekedésépítő mérnökök gyorsan átnyergeltek szociális munkásnak.

Pesti Györgyné (Idősek otthonának igazgatója, szakvizsgázott szociális szervező):

- Üdvözlöm a Szociális Munkások Szakmai Kamarájának megalakulását.
- A szociális munkás képzésnek is meg kellene találnia a **sza-kosodás** lehetőségét – ez szép kamarai feladat lehetne.
- Nálunk nagy szükség van a szociálpedagógusra is. **Mindenkit tárt karokkal fogadunk**, ha van benne egy „félmondattnyi szociális”. A mi intézményünkben is dolgozik „beosztott

szociális munkás”, mert meg tudtuk fizetni - véletlenül. Az intézmények valamennyien azzal küszködnek, hogy az előírt **szakmai létszámnak** csak elenyésző hányada szociális végzettségű szakember. Nagy vívmány lenne, ha a szociális és az egészségügyi végzettségűek aránya összességében elérné az 50-50%-ot.

- A Kamara indulásánál nem lehet kizárni azokat, akik már sok évtizede ezen a területen, szakemberként igyekeztek ráképzésekkel, **másoddiplomákkal** megfelelni.
- Szociális szakvizsgákat tehet az a még csak nem is rokon területen diplomát szerzett munkatárs is, aki bizonyos ideje szociális területen dolgozik (pl. egy otthon gazdasági vezetője). Letheti az alapfokú vizsgát, és utána már szociális szakvizsgát tehet. Ezt valahogy át kell hidalni.

Újvári Róbert:

- Én nem zárnám ki azokat a szakembereket, akik közel vannak hozzánk, csak szabályozni kellene, hogy milyen követelménnyel, ráképzéssel, szakvizsgával kerülhessenek be, szociális munkásként.

Dr. Adorján Ernőné:

- Legyen **kötelező a szupervízió** a szociális munkások számára. Legyen végre kimondva, hogy szüksége van a szupervízorra. A Kamarának **olcsó képzéseket** kellene szerveznie.

Wibling Géza (Ferencvárosi Családsegítő Szolgálat, szociális munkás, szociálpolitikus):

- A „nulla pont”-ot nem a Kamara megalapításától számítanom, hanem egy kis időbeli ráhagyással.
- Ha szociális munkás végzettség kell a kamarai tagsághoz, akkor előbb-utóbb a szociálpedagógus képzések is szociális munkás képzésekké válnak.

Szőllősi Gábor:

- Akinek ezek után támad fontos ötlete, az kérem, küldje el a 3SZ-be. Elmondom, hogy e beszélgetés után milyen lépések következnek. A Minisztérium egy javaslatot vár tőlünk a Kamarára. Az eddigi javaslat - a viták alapján - még módosulni fog. A 3SZ vezetősége állást fog foglalni a betervezésről. Ezután következnek a kormányzati tárgyalások. Ha a kormánnyal dűlőre jutunk (vagy a kormányzat velünk), akkor megszülethet a törvényjavaslat, amit további, széles körű szakmai vitára fognak bocsátani - nem csak a 3SZ-en belül, hanem más szervezeteknél is, tág teret adva a további szakmai szempontoknak. A 3SZ valóban nagyon régóta töpreng a Kamara létrehozásán, de csak most először látszik reális esély arra, hogy ebben a kormányzati ciklusban elegendő kormányzati támogatást kapjon egy ilyen javaslat. Lehet, hogy gyorsan megszületik a Kamara, lehet, hogy lassan, de nagyon jó, hogy itt voltatok és tárgyalhattunk róla, mert amiket mondtatok annak nagy súlya van az egész folyamatban. Nem lehet úgy Kamarát csinálni, hogy valaki felülről kitalálja azt, de úgy sem lehet, hogy népszavazást rendezünk róla. Ez a fórum is jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy továbbfejleszthessük az eredeti javaslatunkat. Még messze nem vagyunk a végénél, de nagyon köszönöm, hogy segítettek.

(A jegyzőkönyv kivonatát készítette:
GOSZTONYI GÉZA)

ÉLETKÖRÜLMÉNYEK A SZOCIÁLIS OTTHONOKBAN (KSH kiadvány)

„Ápolást, gondozást nyújtó intézmény az idősek otthona, a pszichiátriai betegek otthona, a szenvedélybetegek otthona, a fogyatékos személyek otthona, valamint a hajléktalanok otthona”

– így határozza meg az 1993-ban született törvény a röviden szociális otthonoknak nevezett intézmények többségét. Magyarországon a tartós bentlakást nyújtó otthonok telephelyeinek száma tíz éve, a törvény keletkezése idején 550 volt, 2001-ben pedig 886 – miközben férőhelyeik száma 30 %-kal bővült, elérve a 66.049-et. Az ellátottak száma 64.721 fő volt, vagyis az intézmények kihasználtsági foka igen magas.

Az adatok abból a kiadványból olvashatók ki, amely **„Életkörülmények a szociális otthonokban”** címmel jelent meg a Központi Statisztikai Hivatal gondozásában. A körkép az 1993 óta lezajlott mennyiségi változásokat vázolja – a rövid történeti visszatekintésből ugyanakkor kiderül, hogy 1945-ben 261 szegényház (városokban) és szegényszoba (községekben) állt rendelkezésre, mintegy 8 ezer férőhellyel. A hetvenes évek óta az ellátottak számának növekedése tartóssá vált, mind tendenciáját, mind mértékét tekintve (évi 3-4 százalék). Az intézményekben élők létszámának változását a férőhelyek kapacitásának alakulása határozza meg, ami elsősorban pénzügyi-gazdasági szempontoktól függ, és nem a valós igényekhez igazodik.

A rendszerváltást követően az intézmények működtetésében csökkent az állami szerepvállalás, így szükségszerűen nőtt a nem költségvetési szervek részvétele a szociális ellátórendszer fenntartásában. Az 1993 és 2001 közötti években a nem önkormányzati fenntartású intézményekben két és félszeresére nőtt a férőhelyek száma, miközben az önkormányzatiakban csupán 14 %-os emelkedés volt regisztrálható. A nem költségvetési szervek a nehezebb fajsúlyú, bonyolultabb, és ezért költségesebb speciális ellátásokra (pszichiátriai betegek, fogyatékosok) kisebb mértékben vállalkoznak.

A szociális otthonok eloszlása a számukra helyt adó településeken az intézmények típusától függ: míg például az idősek otthonainak 27,8 %-a található Budapesten (és kerekén 38 %-uk községekben), addig a pszichiátriai betegek otthonainak mindössze 5,6 %-a van a fővárosban (és 55,6 %-uk községekben). A KSH adatai szerint 1999 végén minden negyedik intézmény száz férőhelyesnél nagyobb volt, s ezekben élt a gondozottaknak több mint fele.

A kiadvány a vonatkozó rendeletek fényében elemzi az intézményekben uralkodó életkörülmények olyan számszerűsíthető adatait, mint a lakószobák nagyságát (az egy főre jutó lakóterülettel), a fürdő- és mellékhelyiségek meglétét, azt, hogy mennyiben álltak rendelkezésre a közösen használt helyiségek (társalgó, könyvtár, betegszoba). Az 1993 és 2001 közötti időszakra vonatkozó adatokat összesen 18 táblázat mutatja be.

A KSH kiadványok megvásárolhatók /megrendelhetők:

H-1024 Budapest, Keleti Károly u. 5-7. Tel.: 345-6168
Postacím: P.O.Box 51 Budapest H-1525
<http://www.ksh.hu>

használnak erre a célra. A képeket úgy állították össze, hogy azok ösztönözzék a vásárlókat az egészséges életmódra, az egészséges étrend betartására. **Susan Osborne**, a rákkutatás-központ kommunikációs igazgatója el volt ragadtatva a különleges naptártól: *"Fantasztikus ötlet, izléses kivitelezés!"*

← ← ← ← ← **TI MIT GONDOLTOK
ERRŐL AZ AKCIÓRÓL?**

Vajon a rák iránt hasonlóképp elkötelezett, hazai civil szervezetek *„bevállalnának-e valami hasonlót, a szent cél érdekében?”* Szerkesztőségünk őket is megkeresi, és remélhetőleg válaszaikat már a következő számunkban olvashatjátok. Addig is várja véleményeiteket:

a Szerkesztőség

**Jótekonyságból vetkőznek -
- aktnaptár a rákkutatásért**

Ananova és Velvet:
http://www.ananova.com/news/story/sm_673406.html
<http://velvet.hu/v-onleany/v-esely/jotekonyvetk/>

Az angliai (Todmorden, West Yorkshire) jótekonysági egyesület nőtagjai úgy döntöttek, hogy aktnaptáron szerepelve próbálnak pénzt gyűjteni a rákkutatási alapba - adta hírül az Ananova című Internetes újság.

Brainstorming

A nyugat-yorkshire-i asszonyok már-már kifogytak az ötletekből, amikor a meghökkentő javaslat elhangzott.

"Igaz, más egy kicsit, mint az eddigi süítés- főzés, kertészkedés, amiből mindannyian hozzászoktunk, de olyan jól sikerült, hogy sokkal többen akarnak most az egyesülethez csatlakozni." mondja **Susan Wainwright**, ötvenesztendős tanárnő, akinek eszébe jutott az új projekt. *"Először attól félttem, egy kicsit túllövünk a célon, de most örülök, hogy megcsináltuk, mert a naptár felkeltette az érdeklődést a rák veszélye és az egészséges életmód iránt, mi több, pénzt is gyűjtöttünk a további kutatásokra."* A naptár darabja 5 fontba (kb. 2000 Ft) kerül. **Megrendelhető: Cancer Research UK**, Furness House, Furness Quay, Salford Quays, Manchester M5 2XZ Telefon: +44 (161) 772-5555.

Méltóságteljes és egészséges

A naptáron a jótekonysági egyesület tagjai valóban meztenül láthatók, igaz, méltóságuk megőrzése érdekében bizonyos kellékek segítségével eltakarják a fontosabb „stratégiai” pontokat. Az októberi fotón például rózsaszín lufikat

háló

• SZAKMAI •
SZOCIÁLIS SZÖVETSÉG
• AZ ICSW MAGYAR •
NEMZETI BIZOTTSÁGA

Kiadja: Szociális Szakmai Szövetség
A Szerkesztőség címe: 1094 Budapest Liliom u. 8.
Tel.: (1) 216-2866 E-mail: halo@3sz.hu
Web: www.3sz.hu

E szám szerkesztésében közreműködött:
Eszik Zoltán, Gosztonyi Géza,
Juhász Mihályné, Márkus Krisztina,
dr. Sziszik Erika, Szoboszlai Katalin, Varga Sándor
E szám felelős szerkesztője: GOSZTONYI GÉZA

Nyomdai kivitelezés:
Grafit Public Kiadó Kft.
www.grafit.public.hu E-mail: info@grafitpublic.hu

Előfizethető:
Magyar Posta Rt. Hírlapüzemági Üzemigazgatóságnál
(1848 Budapest), az ügyfélszolgálati irodákban,
a hírlapkézbiztosítónál, a Hírlapelőfizetési Irodában
(HELIR, 1900 Budapest, VIII. Orczy tér 1.)
és a vidéki postahivatalokban.